

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลมหาไชย

ที่ กส ๗๗๙๐๑/ วันที่ ๓ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง การประเมินความเสี่ยงทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลมหาไชย

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้จัดให้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) เป็นประจำทุกปี โดยเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศจะต้องดำเนินการ โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานนำผลการประเมินไปเป็นแนวทางในการพัฒนา และยกระดับหน่วยงานในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ลดความเสี่ยงหรือช่องทางที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การรับสินบน หรือก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงาน

เพื่อให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่ ๓๔ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบประจำปี ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ จึงได้จัดทำหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รายละเอียดแนบท้ายตามเอกสารแนบท้าย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ ..... ผู้ขออนุมัติ

(นางสาวรจนา จันทะบุตร)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

**การประเมินความเสี่ยงทุรติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
เทศบาลตำบลมหาชัย**

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. ความหมายของการทุจริต ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต และการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	1
2. เกณฑ์การประเมินโอกาสและผลกระทบความเสี่ยงการทุจริต	2
3. การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตและมาตรการจัดการ	6

1. ความหมายของการทุจริต ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต และการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ความหมายของการทุจริต

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินิยมชอบในภาครัฐ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

“ประพฤตินิยมชอบ” หมายความว่า การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี ที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับการเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต จะประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1. Pressure/Incentive แรงกดดันหรือแรงจูงใจ ซึ่งอาจจะมาจากความยากจน ความจำเป็น ต้องใช้เงินการติดการพนัน การทำผลงานที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย หรืออาจเกิดจากความต้องการส่วนตัวอยากเลียนแบบคนอื่น เช่น ใช้ของแบรนด์เนม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น
2. Opportunity โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน
3. Rationalization การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ หมายถึง จิตใต้สำนึกของคนรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี แต่เมื่อมีแรงกดดัน มีโอกาสที่จะทำทุจริต ก็จะไม่หาเหตุผลสนับสนุนหลอกตัวเอง หลอกผู้อื่นว่าไม่ผิด

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้องค์กรมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุก ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในการประเมิน ความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลด ความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรของ องค์กร ถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กรที่สำคัญด้วยเช่นกัน

2. เกณฑ์การประเมินโอกาสและผลกระทบความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เป็นการประเมินโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยงการทุจริต และการประเมินผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากเหตุการณ์นั้น ๆ โดยมีการประเมินทั้งเชิงปริมาณ หรือประเมินในเชิงคุณภาพ โดยขั้นตอนการประเมินจะช่วยให้สามารถตัดสินใจให้ความสำคัญ (Prioritize) ได้ว่า ความเสี่ยงใดควรจัดการก่อนหรือหลัง

ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินโอกาสความเสี่ยงการทุจริต

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย	
		เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
5	สูงมาก	5 ครั้ง/ปี	มีโอกาสในการเกิดเกือบทุกครั้ง/เกิดขึ้นเป็นประจำ
4	สูง	4 ครั้ง/ปี	มีโอกาสในการเกิดค่อนข้างสูงหรือค่อนข้างบ่อย
3	ปานกลาง	3 ครั้ง/ปี	มีโอกาสเกิดบางครั้ง
2	น้อย	2 ครั้ง/ปี	มีโอกาสเกิดแต่นานๆ ครั้ง
1	น้อยมาก	1 ครั้ง/ปี	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก

ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินผลกระทบความเสี่ยงการทุจริต

ผลกระทบด้านกลยุทธ์

ระดับ	ผลกระทบ	ความเสียหาย
5	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูงมาก
4	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูง
3	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กร
2	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
1	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเลย

ผลกระทบด้านการดำเนินงาน

ระดับ	ผลกระทบ	มูลค่าความเสียหาย
5	สูงมาก	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการทำงานรุนแรงมาก
4	สูง	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการทำงานขั้นรุนแรง
3	ปานกลาง	มีการชะงักอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำงาน
2	น้อย	มีผลกระทบเล็กน้อยต่อการทำงาน
1	น้อยมาก	ไม่มีการชะงักของกระบวนการทำงาน

ผลกระทบด้านการเงิน

- กรณีความรุนแรงวัดเป็นตัวเงินได้

ระดับ	ผลกระทบ	มูลค่าความเสียหาย
5	สูงมาก	มากกว่า 100,001 บาทขึ้นไป
4	สูง	มากกว่า 50,001 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
3	ปานกลาง	มากกว่า 10,001 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท
2	น้อย	มากกว่า 5,001 บาท แต่ไม่เกิน 10,000 บาท
1	น้อยมาก	มากกว่า 5,000 บาท

- กรณีความรุนแรงที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้

ระดับ	ผลกระทบ	มูลค่าความเสียหาย
5	สูงมาก	มีการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก
4	สูง	มีการบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นพักงาน สูญเสียทรัพย์สิน
3	ปานกลาง	มีการบาดเจ็บถึงหยุดงาน
2	น้อย	มีการสูญเสียทรัพย์สิน บาดเจ็บพอสมควร
1	น้อยมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินเล็กน้อย ไม่มีการบาดเจ็บ

ผลกระทบด้านการปฏิบัติตามระเบียบ/กฎหมาย

ระดับ	ผลกระทบ	มูลค่าความเสียหาย
5	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรสูงมาก
4	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรสูง
3	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กรบ้าง
2	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
1	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายเลย

วิเคราะห์ระดับความเสี่ยง

หมายถึงสถานะของความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง มีค่าเชิงปริมาณโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส×ผลกระทบ) หรือ $D = L \times I$ กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

ตารางแสดงระดับของความเสี่ยง (Degree Of Risk)

ระดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
1	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	16- 25
2	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	10-15
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	6-9
4	ความเสี่ยงระดับต่ำ	1-5

ตารางการแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant) ในการแบ่ง

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	การยอมรับความเสี่ยง	การแสดงสีสัญลักษณ์
ต่ำ (Low)	1.5 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง	สีเขียว
ปานกลาง (Medium)	6-9 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรฐานการควบคุมความเสี่ยงที่ต้องไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้	สีเหลือง
เสี่ยงสูง (High)	10-15 คะแนน	ไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ มีมาตรการลดความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	สีส้ม
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	16-25 คะแนน	ไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที โดยมีมาตรการลดความเสี่ยงและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเหล่านั้น	สีแดง

3. การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตและมาตรการจัดการ

เทศบาลตำบลมหาไชยแบ่งการประเมินความเสี่ยงทุจริต เป็น 2 ด้าน คือ ด้านการทุจริตที่เกิดจากคน และด้านการทุจริตที่เกิดจากระบบงานและ/หรือกระบวนการ

แหล่งความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมที่มีอยู่	ประเมินความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่จากผลวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงที่คงเหลืออยู่			มาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่คงเหลือเพิ่มเติม	ผู้รับผิดชอบ
			โอกาส (L)	ผลกระทบ (I)	ความรุนแรง (L×I)		
1.บุคลากร	บุคลากรบางคนอาจมีพฤติกรรมที่ทุจริต	- กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง - การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงทุจริต	3	4	12	จัดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ในระเบียบกฎหมายในการปฏิบัติและสร้างความตระหนักในการป้องกันการทุจริต	กองการเจ้าหน้าที่
2.ระบบงานและ/หรือกระบวนการ	ระบบการจัดการซื้อ ร้องเรียนการทุจริต อาจยังขาดประสิทธิภาพ ไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพียงพอ	มีการกำหนดนโยบาย การป้องกันการทุจริต และหลักเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต	3	4	12	จัดทำนโยบายการแจ้งข้อร้องเรียนและเบาะแส และแนวปฏิบัติการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต และประพุดิมิชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ	สำนักปลัดเทศบาล

